

Leefbare aarde

Niet alleen mensen, ook de natuur lijdt onder onze hebzucht, schrijft **Frans Vollenbroek**. Laten we onze nazaten niet opzadelen met een verwoest milieu, en met te late excuses.

Gaan we straks ook excuses vragen voor de klimaatcrisis?

Vertegenwoordigers van de wereldwijde klimaatbeweging praten met de media na een protestactie op de klimaatop in Egypte vorige maand. FOTO ANP

Frans Vollenbroek namens de Grootouders voor het Klimaat

Anderhalve eeuw is ervoor nodig geweest voordat de regering excuses aanbood voor het slavernijverleden. Zou het ook zo lang duren totdat de regering excuses gaat aanbieden voor het veroorzaken van de klimaatcrisis?

Het gaat er ons niet om twee heel verschillende soorten leed met elkaar te vergelijken. Waar het om gaat is dat de klimaatcrisis nog kan worden voorkomen. Excuses maken achteraf is niet nodig als de energietransitie in een stroomversnelling wordt gebracht.

Maar de klimaatop in Egypte, november dit jaar, is mislukt en regeringen blijven gerechtelijke vonnissen en waarschuwingen vanuit de wetenschap in de wind slaan. Sterker nog: ze blijven met miljarden aan subsidies de fossiele industrie steunen. Het ziet er daarom niet naar uit dat we binnen 1.5 graden temperatuurstijging zullen blijven.

Staatshoofd

In het jaar 2100, vijftig jaar nadat de wereld CO₂ neutraal moet zijn, zou het staatshoofd de volgende woorden kunnen uitspreken:

“Voor het falende energie- en klimaatbeleid van de Nederlandse regeringen aan het begin van deze eeuw, wil ik hier nu, in navolging van eerdere uitspraken van mijn re-

gering, mijn spijt uitspreken en excuses overbrengen. Dit doe ik in het volle besef dat klimaatverandering heeft geleid tot veel pijn en verdriet bij de families die werden getroffen door overstromingen, droogte en honger” Woorden van deze strekking sprak koning Willem-Alexander ook uit op 10 maart 2020 voor het geweld in Indonesië tijdens de koloniale overheersing.

Dieren en planten worden consequent behandeld als dingen die je kunt exploiteren

Ook zou het staatshoofd excuses aan kunnen bieden aan de natuur, die in de loop van de 21e eeuw een rechtspersoon werd. Sinds enkele eeuwen vormde de ondergeschiktheid van de natuur en dieren aan de mens één van de pijlers van ons juridisch systeem. Dieren en planten werden consequent be-

naderd als dingen, een eigendom waarover men naar believen kon beschikken en die men zonder enige terughoudendheid kon exploiteren, net als de tot slaaf gemaakte mensen.

Het kolonialisme in het verleden had tot doel om de westerse mens te verrijken. Maar “de mensheid palmt de komende eeuw in met dezelfde meedogenloosheid, dezelfde hebzucht en dezelfde kortzichtigheid waarmee in vroeger tijden werelddelen werden toegeëigend”, aldus de Vlaamse auteur David Van Reybrouck in zijn boek *De kolonisatie van de toekomst*.

Heersende klasse

Het kolonialisme was vooral een zaak van verrijking van de heersende klasse en kooplieden, het aandeel van gewone mensen daarin was gering. Excuses aanbieden namens de gehele natie blijkt dan ook ingewikkeld. Bij de kolonisering van de toekomst is dat ook zo: sinds 1990 is 's werelds rijkste 10 procent van de mensen verantwoordelijk voor meer dan de helft van de koolstof die aan de atmosfeer is toegevoegd. En de rijkste één procent veroorzaakte twee keer zoveel CO₂-uitstoot als de armste helft van de mensheid. Omdat zij vaker vliegen, grotere auto's kopen en daar meer kilometers mee maken.

De armste helft van alle mensen ter we-

reld draagt weinig bij aan de CO₂-uitstoot, maar wordt het meest getroffen door klimaateffecten zoals overstromingen, stormen en droogte. Ook jongeren hebben weinig aan het ontstaan van de crisis bijgedragen, maar erven toch een steeds gevaarlijkere planeet.

De excuses die de regering in het jaar 2100 gaat aanbieden voor het falende klimaatbeleid in het begin van de 21e eeuw zal dan ook indringend gericht moeten zijn tot alle klein- en achterkleinkinderen op aarde die de gevolgen van klimaatverandering het meest zullen voelen en tot de nabestaanden van alle mensen die door klimaatverandering zijn omgekomen. In navolging van de regering zullen grote bedrijven die een fossiel verleden hebben, genoodzaakt zijn excuses aan te bieden voor het veel te laat inzetten van de energietransitie. Ze zullen dat met pijn en moeite doen, tenminste als ze in het jaar 2100 nog bestaan.

Als wij een leefbare aarde willen achterlaten aan onze kleinkinderen en achterkleinkinderen, dan is het van levensbelang dat de fossiele industrie nu stopt en de biodiversiteit nu wordt hersteld. Onze kleinkinderen en achterkleinkinderen zitten niet te wachten op excuses, maar op een regering die zorg draagt voor bescherming en verbetering van het leefmilieu zoals verwoord in artikel 21 van de Grondwet.